

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI TI

POVIJEST

DRŽAVNA MATURA

šk. god. 2023./2024.

POV.58.HR.R.K1.40

57610

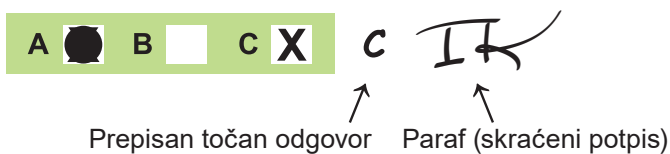
Povijest

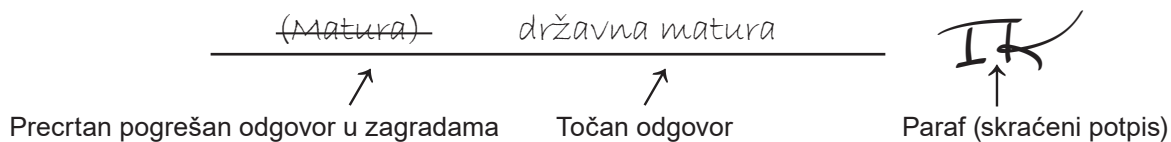
Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

POVIJEST

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPI!

P
O
V

List za odgovore

D-S058

1. A B C D

2. A B C D

3. A B C D

4. A B C D

5. A B C D

6. A B C D

7. A B C D

8. A B C D

9. A B C D

10. A B C D

11. A B C D

12. A B C D

13. A B C D

14. A B C D

15. A B C D

16. A B C D

17. A B C D

18. A B C D

19. A B C D

20. A B C D

21. A B C D

22. A B C D

23. A B C D

24. A B C D

25. A B C D

26. A B C D

27. A B C D

28. A B C D

29. A B C D

30. A B C D

31. A B C D

32. A B C D

33. A B C D

34. A B C D

35. A B C D

36. A B C D

37. A B C D

38. A B C D

Šifra ocjenjivača: _____

POV.58.HR.R.L1.02

57611

**NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI**

**NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE**

Označavati ovako: **X**

POV

PRITISNUTI OVDJE I OTRGNUTI!

39.1. A B C D 39.2. A B C D 40.1. A B C D 40.2. A B C D 41.1. A B C D 41.2. A B C D 42.1. A B C D 42.2. A B C D 43.1. A B C D 43.2. A B C D 44.1. A B C D 44.2. A B C D 45.1. A B C D 45.2. A B C D 46.1. A B C D 46.2. A B C D

Zadatak 47. riješite u ispitnoj knjižici.

47.1. Popunjavanje ocjenjivača 0 1 2 3 NO 47.2. Popunjavanje ocjenjivača 0 1 2 3 NO 47.3. Popunjavanje ocjenjivača 0 1 2 3 NO

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **135** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime).

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Provjerite jeste li naljepili identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 38 stranica, od toga 1 praznu.

Povijest

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točan odgovor morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Što se od navedenoga povezuje sa štovanjem egipatskoga božanstva Atona?

- A. Zaštitnik je mumificiranja.
- B. Štovalo ga se u pećinama.
- C. Prikazivan je u obliku Sunčeva diska.
- D. Prikazivan je u antropomorfnome obliku.

(1 bod)

2. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Treba, naprotiv, mnogo skakati tamo amo, neprestano stražariti pred patronovim vratima, rano ustajati, dugo čekati (...) preporučivati se nomenklatoru* iz Afrike i davati mu napojnicu da ti se sjeti imena. Treba, osim toga, da se pobrineš za odjeću iznad svojih mogućnosti, koja odgovara ugledu onoga, koga pratiš, (...) zatim da ga neumorno pratiš, ili bolje rečeno, ideš ispred njega (...)

*Nomenklator je rob koji je gospodaru govorio imena osoba koje ga pozdravljaju.

Iz čije je perspektive opisan društveni položaj u povijesnome izvoru?

- A. nobila
- B. klijenta
- C. patricija
- D. gladijatora

(1 bod)

3. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Što predstavljaju crvene crte prikazane na povijesnome zemljovidu?

- A. rimske ceste
- B. rimske amfiteatre
- C. granice rimskih provincija
- D. maksimalan doseg rimskoga osvajanja

(1 bod)

Povijest

4. Pozorno pogledajte i pročitatajte povijesni izvor.

Povijesni izvor prikazuje rimsku vojničku diplomu iz 71. god. pr. Kr., nalaz iz današnjega Slavenskog Broda, s prijevodom: *Breuk Likaj je časno otpušten iz mornarice Rimskoga Carstva.*

Koji se od navedenih procesa može iščitati iz povijesnoga izvora?

- A. helenizacija
- B. centurijacija
- C. romanizacija
- D. kristijanizacija

(1 bod)

5. Što je od navedenoga neposredna posljedica izuma kotača?

- A. razvoj prijevoza
- B. razvoj tiskarstva
- C. stagnacija prometa
- D. stagnacija poljoprivrede

(1 bod)

6. Kako se naziva antička civilizacija izvorno nastala na Peloponezu?

- A. fenička
- B. minojska
- C. cikladska
- D. mikenska

(1 bod)

7. Što je od navedenoga za Dubrovačku Republiku bila posljedica politike dubrovačke neutralnosti tijekom srednjega i ranoga novog vijeka?

- A. česte unutarnje pobune
- B. ekonomska i politička stabilnost
- C. sudjelovanje u brojnim ratovima
- D. ekonomska i politička nestabilnost

(1 bod)

8. Koje su od navedenih dostignuća Arapi preuzeli od Indijaca i prenijeli u Europu?

- A. barut
- B. kompas
- C. uzgoj riže
- D. brojevni sustav

(1 bod)

Povijest

---

9. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

7. (...) neka slobodno biraju odakle god hoće (...) suca, kojega moraju predložiti nama na potvrdu i kojega mogu po svojoj volji mijenjati svake godine.

8. (...) ako koji (...) umre bez nasljednika, smije slobodno ostaviti svoju pokretnu imovinu komegod hoće (...)

9. (...) nadalje određujemo da se održava (...) svečani trg dva dana u sedmici, tj. u ponedjeljak i četvrtak, i da je osim toga svakog dana trg svakidašnji.

Na koji su se sloj srednjovjekovnoga društva odnosile privilegije iz povijesnoga izvora?

- A. na klerike
- B. na velikaše
- C. na građane
- D. na kmetove

(1 bod)

10. Što je od navedenoga među dijelom kmetova zapadne Europe bila neposredna posljedica uvođenja poljoprivrednih kultura iz Novoga svijeta?

- A. masovno napuštanje sela
- B. prestanak seljačkih pobuna
- C. naglo povećanje pismenosti
- D. nastanak slobodnog seljaštva

(1 bod)

11. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

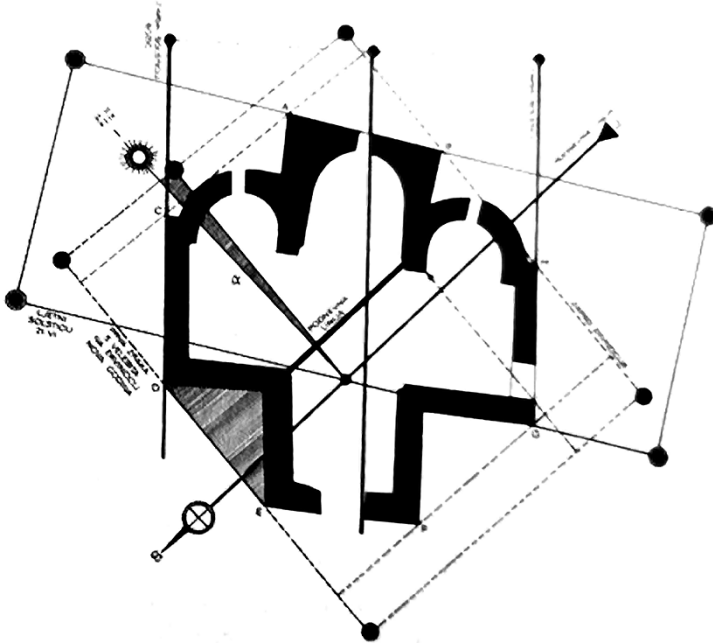
*Kad u krčmi nas je hrpa,
od smrti nas nije prpa,
žurimo na kocku sada,
Koja nama strasno vlada (...)*

Kako su se u srednjemu vijeku nazivali autori i izvođači navedenoga djela?

- A. aedi
- B. rapsodi
- C. goliardi
- D. flagelanti

(1 bod)

12. Pozorno pogledajte slikovni prilog koji prikazuje suvremeni nepravilni tlocrt crkve sv. Križa u Ninu iz 9. stoljeća.

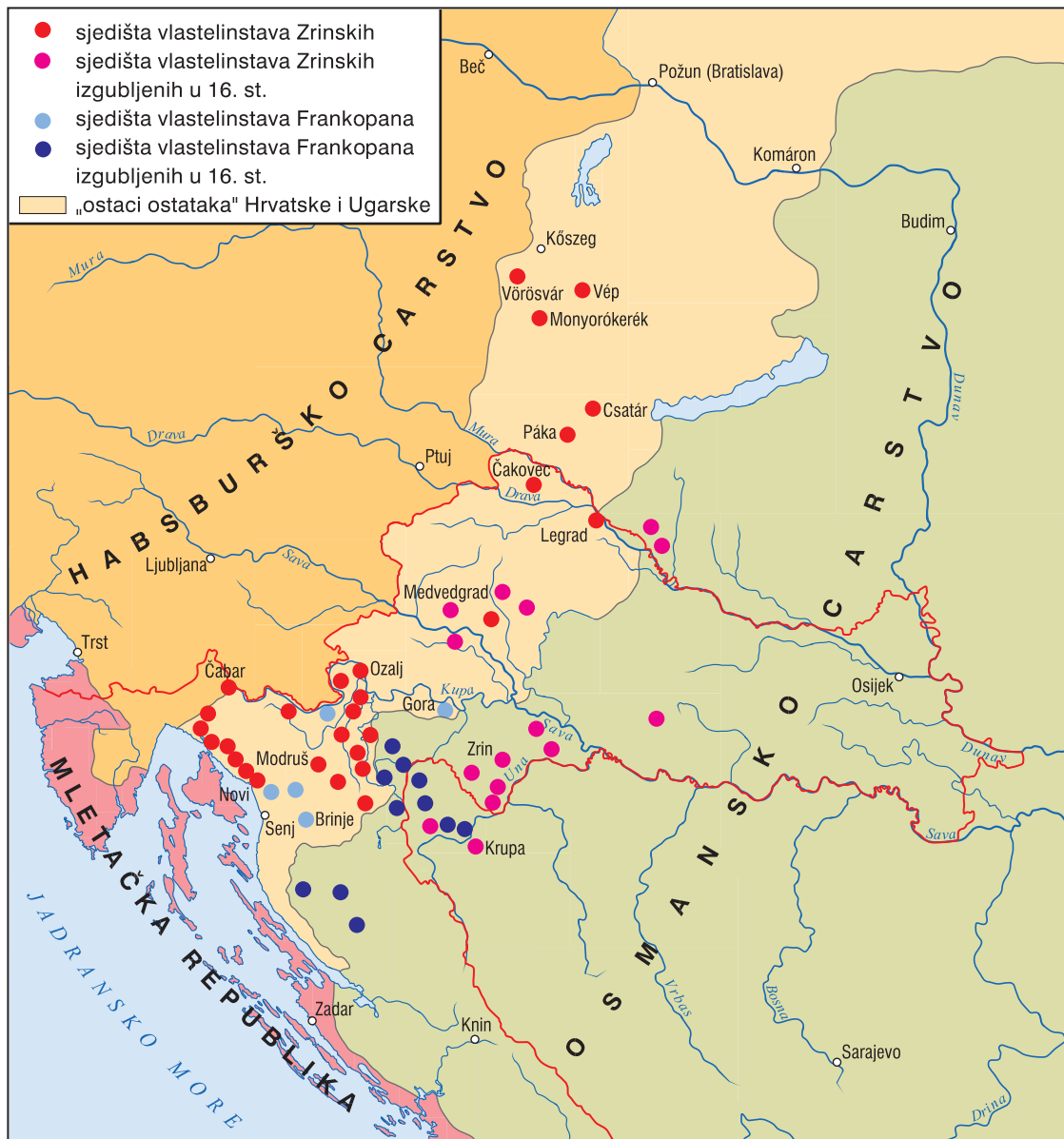
Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na tlocrt prikazane crkve?

- A. Na tlocrt crkve utjecala je arapska arhitektura.
- B. Tlocrt crkve nastao je kao rezultat gradnje nevještih majstora.
- C. Oblik tlocrta posljedica je nedostatka građevnoga materijala na tlu Hrvatske.
- D. U oblikovanju tlocrta primijenjena su astronomska znanja iz vremena nastanka crkve.

(1 bod)

Povijest

13. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Posljedice kojega su procesa prikazane na povijesnome zemljovidu?

- A. naseljavanja Vlaha
- B. protudvorskoga pokreta
- C. vrhunca osmanlijskih osvajanja
- D. raseljavanja Uskoka nakon mira u Madridu

(1 bod)

14. U kojemu je razdoblju kao način gospodarenja zemljom uveden višegodišnji plodored koji je osiguravao gnojivo i veći prinos?

- A. u starome vijeku
- B. u srednjemu vijeku
- C. u novome vijeku
- D. u suvremenome dobu

(1 bod)

15. Pozorno pročitajte povijesni izvor iz druge polovine 19. stoljeća.

Štovana kućo! Visoko predstavništvo!

U teških okolnosti pošlo je za rukom ljubavi domovine i slogi narodnoj izabrati moju malenkost za bana (...) Što se tiče koraka ovih, koji bi trebalo poduzeti u našoj zemlji (...) Nam treba reformah u sudstvu, nam treba reformah u nastavi i školstvu, nam treba reformah u administraciji, u zakonarstvu, u svakoj struci. Gospodo, moja će briga biti najveća, da se u svih tih strukah, učini ono, što se učiniti može (...)

Govor kojega je hrvatskog bana prikazan u povijesnome izvoru?

- A. Ivana Mažuranića
- B. Josipa Jelačića
- C. Josipa Šokčevića
- D. Teodora Pejačevića

(1 bod)

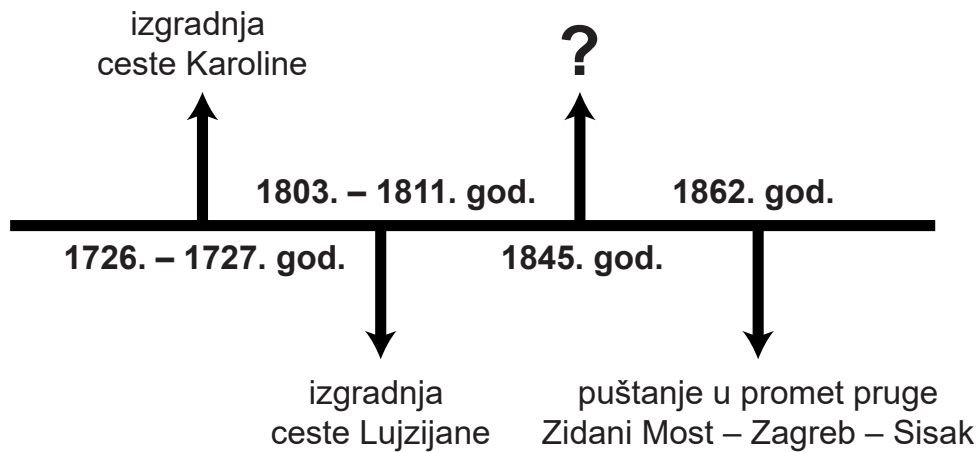
16. Što je od navedenoga bio uzrok iseljavanja Engleza brodom *Mayflower* 1620. godine?

- A. slaba žetva
- B. vjerska politika
- C. bolest krumpira
- D. Engleski građanski rat

(1 bod)

Povijest

17. Pozorno pogledajte lentu vremena koja prikazuje razvoj prometa u Hrvatskoj u 18. i 19. stoljeću.

Koji od navedenih događaja nedostaje na mjestu obilježenom upitnikom?

- A. potonuce parobroda *Sloga*
- B. izgradnja ceste Zagreb – Varaždin
- C. prestanak proizvodnje jedrenjaka u Dalmaciji
- D. otvorenje željezničkoga pravca Budimpešta – Rijeka

(1 bod)

18. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Koja se od navedenih tvrđnja povezuje s bitkom prikazanom na povijesnome zemljovidu?

- A. Austrijska vojska pobijedila je u bitci.
- B. Bitkom je dovršen proces ujedinjenja Njemačke.
- C. Povod bitke bilo je proglašenje Austro-Ugarske Monarhije.
- D. Posljedica bitke bio je nastanak Sjevernonjemačkoga saveza.

(1 bod)

Povijest

19. Pozorno pogledajte slikovni prilog iz razdoblja sklapanja Hrvatsko-ugarske nagodbe.

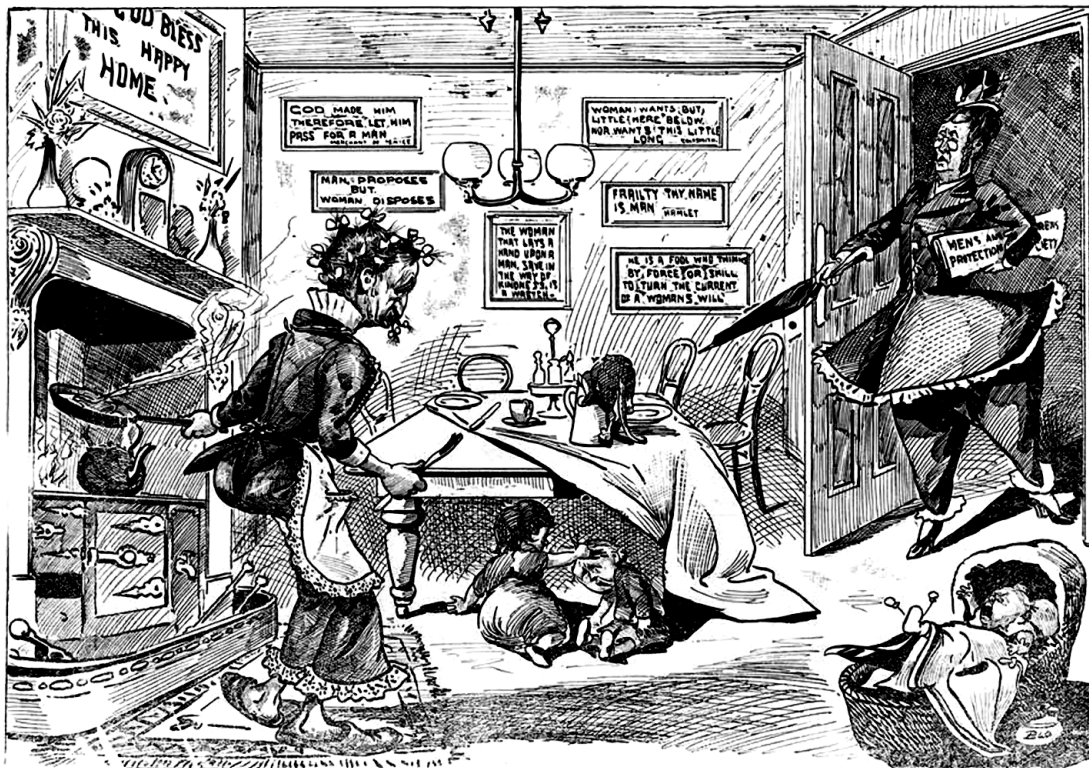
Tekst slikovnog priloga: *Pod ugarskom krunom, kano s bratom, rukuje se Mađjar sa Hèrvatom.*

Perspektivu koje političke opcije prikazuje slikovni prilog?

- A. pravaša
- B. unionista
- C. narodnjaka
- D. samostalaca

(1 bod)

20. Pozorno pogledajte slikovni prilog.

WHAT, DINNER NOT READY YET! WHAT HAVE YOU BEEN DOING?
A PICTURE OF THE FUTURE BY OUR "MUCH MARRIED" ARTIST.

Prijevod karikature: Što, večera još nije gotova! Što si radio dosad?
Slika budućnosti našega jako oženjenog umjetnika.

Koju društvenu promjenu prikazuje karikatura?

- A. emancipaciju žena
- B. pogoršanje higijenskih uvjeta
- C. nedostatak kućnih pomoćnica
- D. pogoršanje životnoga standarda radničkih obitelji

(1 bod)

Povijest

---

21. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Gjuro Szabo nije birao riječi (...): „Silna je bila cjelina crkve s okolnim kulama. Toga je moralo nestati, a glavni uzrok bila je neizmijerna umišljenost gospodina (...), koji je obnovljenu crkvu smatrao doista nekakvim remek-djelom (...) pa je radio godinama, da prednji zid sa knjižnicom i Bakačevom kulom odstrani, da se njegova strahota bolje vidi.”

Rad kojega se umjetnika iz razdoblja historizma kritizira u povijesnome izvoru?

- A. Hermana Bolléa
- B. Ivana Meštrovića
- C. Roberta Auera
- D. Vlahe Bukovca

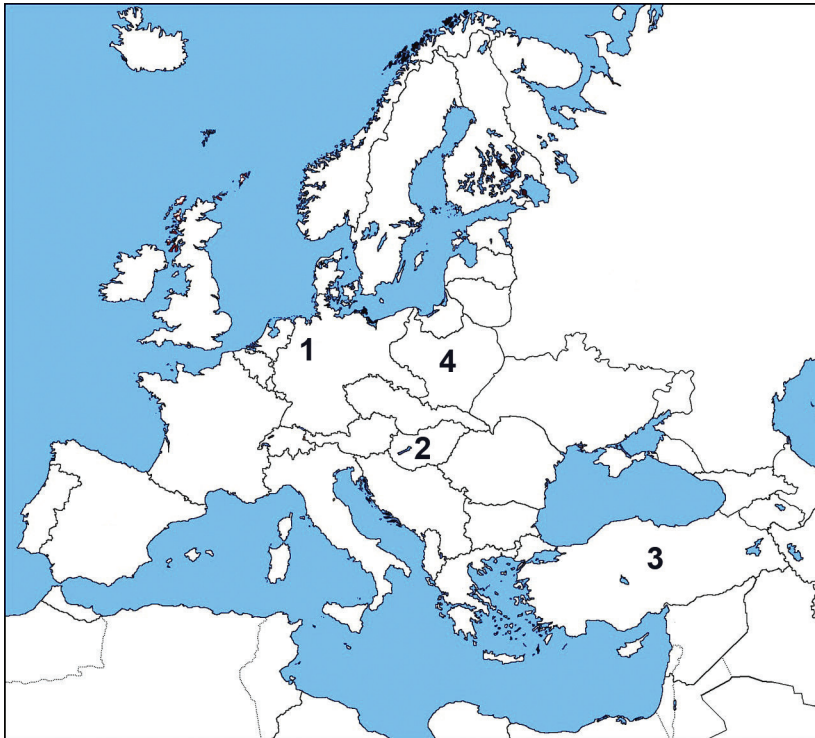
(1 bod)

22. Koju su od navedenih politika Sjedinjene Američke Države smatrale rješenjem ekonomskih problema nakon Velike gospodarske krize?

- A. *laissez-faire*
- B. plansku privredu
- C. državni intervencionizam
- D. radničko samoupravljanje

(1 bod)

23. Pozorno pogledajte zemljovid Europe nakon završetka Prvoga svjetskog rata.

Koja se od navedenih tvrdnja vezuje uz države prikazane na povijesnome zemljovidu?

- A. Država označena brojem 1 nakon rata postala je monarhija.
- B. U državi označenoj brojem 3 nakon rata uveden je sultanat.
- C. Država označena brojem 4 izgubila je grad Gdanjsk u korist Njemačke.
- D. U državama označenima brojevima 1 i 2 izbile su pobune pod utjecajem oktobarske revolucije.

(1 bod)

Povijest

24. Pozorno pogledajte slikovni prilog.

Prijevod teksta sa slikovnoga priloga:

Grad Durban, po članku 37., zakona o plažama Durbana, ovo kupalište rezervirano je samo za upotrebu članova bijele rase.

Kako se naziva politika kojom su se provodile odredbe napisane na slikovnome prilogu?

- A. aparthejd
- B. antisemitizam
- C. dekolonizacija
- D. vjerski fundamentalizam

(1 bod)

25. Pozorno pogledajte slikovne priloge koji prikazuju plakate dviju izložbi iz 1937. godine.

1

2

Slika 1: Vodič po izložbi *Degenerirana umjetnost*

Slika 2: katalog velike njemačke umjetničke izložbe u Kući njemačke umjetnosti u Münchenu

Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na umjetnost prikazanu na slikovnim priložima?

- A. Umjetnost treba slijediti stroge akademske norme.
- B. Vladajuća stranka i država odlučivale su o prihvatljivoj umjetnosti.
- C. Umjetnička su djela neovisna o političkim prilikama (larpurlartizam).
- D. Politika nije ograničavala umjetničke slobode nego ih je podržavala.

(1 bod)

Povijest

---

26. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

(...) U javnom mišljenju ne može biti izražena nikakva kritika ni postavljeno ni jedno pitanje. Zatvori su prepuni. Posljednji tjedan mjeseca srpnja pustili su na slobodu kradljivce da bi na njihova mjesta utamničili političke okrivljenike. U zatvorima priznanja se iznuđuju neljudskim mučenjima. To je diktatura sablje i revolvera (...)

iz navoda *Manchester Guardian*a, 29. rujna 1929.

Koje je razdoblje jugoslavenske države opisano u povijesnome izvoru?

- A. vojna diktatura
- B. diktatura proletarijata
- C. komunistička diktatura
- D. monarhistička diktatura

(1 bod)

27. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

Samo jačanjem socijalističkog sektora u poljoprivredi osigurat ćemo zadovoljavanje sve većih potreba naših radnih ljudi. Kroz prvo polugodište ove godine znatno su povećane poljoprivredne površine zadružnog sektora (...). Čitav sistem administrativnih i ekonomsko-političkih mjera koje provodi Partija, sračunat je na ograničavanje i potiskivanje kapitalističkih elemenata na selu (...).

Koji je gospodarski proces iz povijesti FNRJ-a opisan u povijesnome izvoru?

- A. radne akcije
- B. kolektivizacija
- C. nacionalizacija
- D. samoupravljanje

(1 bod)

28. Pozorno pročitajte povijesni izvor koji opisuje događaj iz druge polovine 20. stoljeća.

Bilo je to jedne jesenske večeri oko devet sati. Moji roditelji, sestra i ja vraćali smo se iz posjeta (...) i morali smo na putu do svoje kuće proći preko korza. A ondje smo, na mjestu gdje se inače svake večeri šetalo, odjednom ugledali masu svijeta. (...)

Sad su ondje stajali svi ti ljudi, čula se graja, i mi smo u prvi mah pomislili da se dogodila kakva tučnjava, (...) Ali, onda smo najprije opazili da su svi prolaznici okrenuti na istu stranu, te da istežu vratove i dižu se na prste da bi bolje vidjeli neki izlog. A zatim smo postali svjesni i koji je to izlog: riječ je bila o prodavaonici koja se zvala Tehničar, a držala je sve dostupne vrste aparata i kućnih pomagala. To što sam osjećao bilo je u prvi mah neka mješavina oduševljenja i razočaranja. Oduševljenje je dolazilo od spoznaje da sam dobio potvrdu onoga o čemu sam čitao u novinama: takvi aparati doista postoje, moguće ih je valjda i kupiti, (...) A razočaranje je bilo u tome što sve to ipak nije bilo ništa osobito jer odviše je nalikovalo na kino.

Koji je tehnički izum opisan u povijesnome izvoru?

- A. televizor
- B. gramofon
- C. magnetofon
- D. radio-prijamnik

(1 bod)

29. Pozorno pročitajte povijesni izvor.

1. Slovincima odgovoriti žestoko svim sredstvima uključujući i avijaciju, apsolutno im više ne dozvoliti da šikaniraju JNA (Jugoslavensku Narodnu Armiju). Potom se povući iz Slovenije. (...) Na taj način će se podići moral vojske, uplašiti Hrvatska i umiriti srpski narod.
2. Glavne snage JNA koncentrirati na crti: Karlovac – Plitvice na zapadu; Baranja, Osijek, Vinkovci – Sava na istoku i Neretva na jugu. Na taj način pokriti sve teritorije gdje žive Srbi (...)
3. Potpuno eliminirati Hrvate i Slovence iz vojske.

Kakva je prema povijesnome izvoru bila uloga JNA u raspadu Jugoslavije?

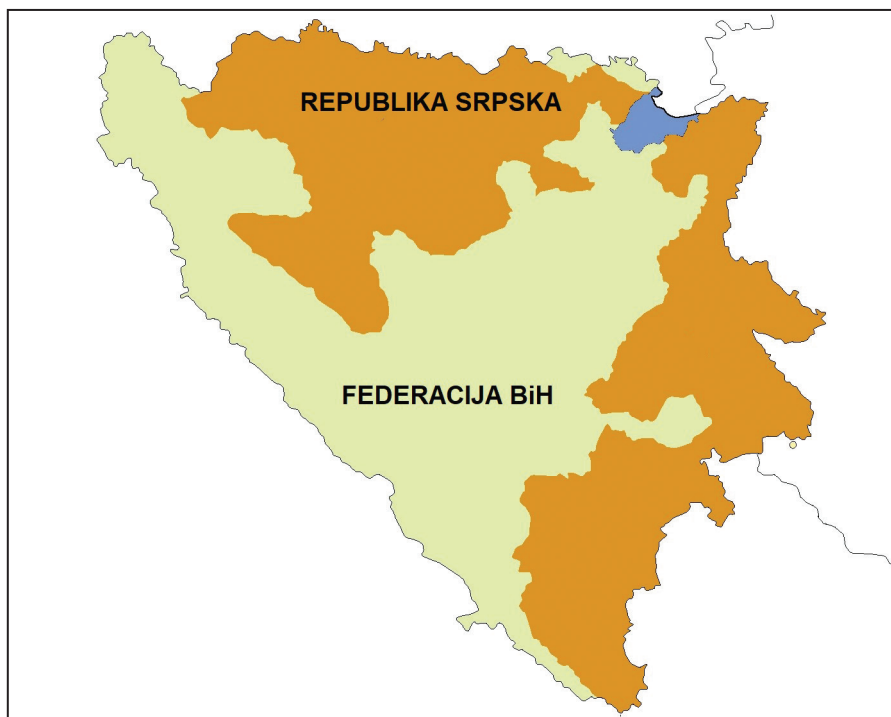
- A. osigurati provedbu plana Z-4
- B. provoditi velikosrpsku politiku
- C. očuvati višenacionalni sastav vojske
- D. podržati konfederativno preuređenje zemlje

(1 bod)

Povijest

---

30. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid.

Koji je politički dogovor doveo do teritorijalne podjele prikazane na povijesnome zemljovidu?

- A. sporazum Cvetković-Maček
- B. splitski sporazum
- C. plan Z-4
- D. Daytonski sporazum

(1 bod)

II. Zadatci višestrukoga izbora (kronologije)

U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

31. U kojemu su nizu točno kronološki poredani nastanci zakona i odluka iz staroga vijeka?

- A.** Hamurabijev zakonik → Drakontovi zakoni
→ Zakonik 12 ploča → odluke prvoga nicejskog sabora
- B.** Hamurabijev zakonik → Drakontovi zakoni
→ odluke prvoga nicejskog sabora → Zakonik 12 ploča
- C.** odluke prvoga nicejskog sabora → Hamurabijev zakonik
→ Drakontovi zakoni → Zakonik 12 ploča
- D.** Drakontovi zakoni → Zakonik 12 ploča
→ odluke prvoga nicejskog sabora → Hamurabijev zakonik

(1 bod)

32. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz povijesti Židova u starome vijeku?

- A.** seoba pod vodstvom Abrahama → vladavina kralja Saula
→ izlazak iz egipatskoga sužanjstva → početak asirskoga sužanjstva
- B.** početak asirskoga sužanjstva → izlazak iz egipatskoga sužanjstva
→ vladavina kralja Saula → seoba pod vodstvom Abrahama
- C.** izlazak iz egipatskoga sužanjstva → seoba pod vodstvom Abrahama
→ vladavina kralja Saula → početak asirskoga sužanjstva
- D.** seoba pod vodstvom Abrahama → izlazak iz egipatskoga sužanjstva
→ vladavina kralja Saula → početak asirskoga sužanjstva

(1 bod)

Povijest

---

33. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz svjetske povijesti?

- A.** sastavljanje franačkoga Ripuarskog zakona → ukidanje templarskoga reda
→ donošenje Velike povelje sloboda → Magellanova ekspedicija
- B.** sastavljanje franačkoga Ripuarskog zakona → donošenje Velike povelje sloboda
→ ukidanje templarskoga reda → Magellanova ekspedicija
- C.** donošenje Velike povelje sloboda → sastavljanje franačkoga Ripuarskog zakona
→ ukidanje templarskoga reda → Magellanova ekspedicija
- D.** Magellanova ekspedicija → sastavljanje franačkoga Ripuarskog zakona
→ donošenje Velike povelje sloboda → ukidanje templarskoga reda

(1 bod)

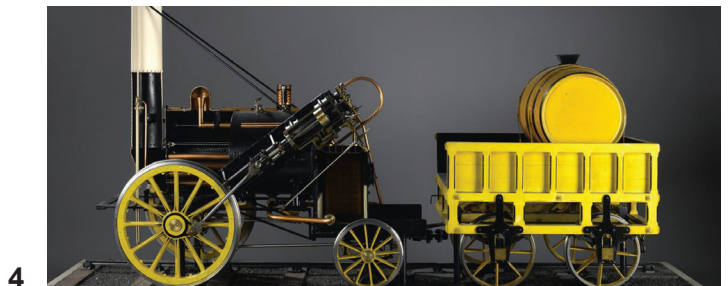
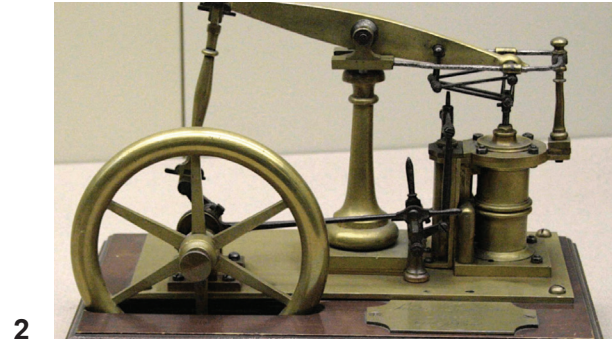
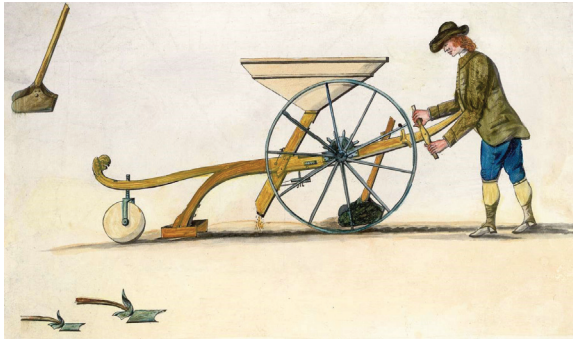
34. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz hrvatske povijesti srednjega vijeka?

- A.** papino pismo kralju Tomislavu → krunidba kralja Dmitra Zvonimira
→ osnivanje zagrebačke biskupije → križarsko osvajanje Zadra
- B.** papino pismo kralju Tomislavu → osnivanje zagrebačke biskupije
→ krunidba kralja Dmitra Zvonimira → križarsko osvajanje Zadra
- C.** križarsko osvajanje Zadra → krunidba kralja Dmitra Zvonimira
→ papino pismo kralju Tomislavu → osnivanje zagrebačke biskupije
- D.** krunidba kralja Dmitra Zvonimira → papino pismo kralju Tomislavu
→ osnivanje zagrebačke biskupije → križarsko osvajanje Zadra

(1 bod)

35. U kojemu su nizu točno kronološki poredani početci korištenja izuma na prikazanim slikovnim priložima?

- A. 2 → 1 → 4 → 3
- B. 1 → 2 → 3 → 4
- C. 3 → 2 → 4 → 1
- D. 1 → 4 → 3 → 2

(1 bod)

36. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz razdoblja djelovanja Josipa Jelačića?

- A. ukidanje kmetstva u Hrvatskoj → svečano ustoličenje za bana → pripajanje Međimurja Hrvatskoj → ulazak Jelačića u Budim i Peštu
- B. pripajanje Međimurja Hrvatskoj → ukidanje kmetstva u Hrvatskoj → ulazak Jelačića u Budim i Peštu → svečano ustoličenje za bana
- C. pripajanje Međimurja Hrvatskoj → ukidanje kmetstva u Hrvatskoj → svečano ustoličenje za bana → ulazak Jelačića u Budim i Peštu
- D. svečano ustoličenje za bana → ukidanje kmetstva u Hrvatskoj → ulazak Jelačića u Budim i Peštu → pripajanje Međimurja Hrvatskoj

(1 bod)

Povijest

---

37. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz povijesti nakon Drugoga svjetskog rata?

- A. nastanak Zajednice neovisnih država → nastanak Varšavskoga pakta → lansiranje *Sputnika 1* → zabrana sindikata Solidarnost
- B. nastanak Varšavskoga pakta → lansiranje *Sputnika 1* → zabrana sindikata Solidarnost → nastanak Zajednice neovisnih država
- C. nastanak Varšavskoga pakta → nastanak Zajednice neovisnih država → lansiranje *Sputnika 1* → zabrana sindikata Solidarnost
- D. nastanak Zajednice neovisnih država → nastanak Varšavskoga pakta → zabrana sindikata Solidarnost → lansiranje *Sputnika 1*

(1 bod)

38. U kojemu su nizu točno kronološki poredani događaji iz gospodarske povijesti Hrvatske u prvoj polovini 20. stoljeća?

- A. uvođenje prvoga petogodišnjeg plana → početak kolektivizacije → dovršena pruga Zagreb – Split → početci unifikacije novčanoga sustava
- B. početci unifikacije novčanoga sustava → dovršena pruga Zagreb – Split → uvođenje prvoga petogodišnjeg plana → početak kolektivizacije
- C. dovršena pruga Zagreb – Split → početak kolektivizacije → uvođenje prvoga petogodišnjeg plana → početci unifikacije novčanoga sustava
- D. početak kolektivizacije → dovršena pruga Zagreb – Split → početci unifikacije novčanoga sustava → uvođenje prvoga petogodišnjeg plana

(1 bod)

III. Zadatci višestrukoga izbora (uz polazni sadržaj)

U sljedećim zadacima proučite povijesne izvore, povijesne zemljovide i slikovne priloge te odgovorite na postavljena pitanja.

Od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

39. Pozorno pogledajte slikovni prilog i odgovorite na postavljena pitanja.

39.1. Uz koju se civilizaciju vezuje izgradnja prikazane građevine?

- A. uz grčku
- B. uz ilirsku
- C. uz rimsku
- D. uz keltsku

(1 bod)

39.2. Koja je bila namjena prikazane građevine?

- A. grijanje kuća
- B. opskrba vodom
- C. transport žitarica
- D. počast božanstvima

(1 bod)

Povijest

40. Pozorno pogledajte povijesni zemljovid i odgovorite na postavljena pitanja.

40.1. Kojim su brojevima označena najvažnija crkvena središta na prikazanim prostorima nakon Milanskoga edikta?

- A. brojevima 1 i 3
- B. brojevima 2 i 4
- C. brojevima 3 i 4
- D. brojevima 4 i 1

(1 bod)

40.2. Kojim je brojem označeno mjesto gdje se nalazi bazilika s ostacima mučenika biskupa Maura?

- A. brojem 1
- B. brojem 2
- C. brojem 3
- D. brojem 4

(1 bod)

41. Pozorno pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Budući da su (...) vaša Veličanstva privedi kraju rat s Maurima što su vladali u Europi i završili ga u prevelikom gradu Granadi (...) odlučili ste poslati mene u spomenute krajeve Indije da vidim spomenute vladare, gradove i zemlje i njihov razmještaj, s namjerom da bi se oni mogli preobratiti na našu svetu vjeru; i odredili ste da ne putujem kopnom prema istoku kako je bilo uobičajeno nego da putujem prema zapadu, kako do danas ni ne znamo da je izvjesno da je itko putovao (...)

Tako, nakon što ste istjerali sve Židove iz svih vaših kraljevstava (...) naredili da ću s dovoljno brodovlja putovati u spomenute krajeve Indije (...)

41.1. Koji je od navedenih procesa opisan na početku povijesnoga izvora?

- A. rekonkvista
- B. velika shizma
- C. protureformacija
- D. slavna revolucija

(1 bod)

41.2. S kojom su namjerom prema povijesnome izvoru pokrenuta opisana putovanja?

- A. širenja islama
- B. širenja kršćanstva
- C. stjecanja bogatstva
- D. dovršetka ujedinjenja Španjolske

(1 bod)

Povijest

- 42.** Pozorno pročitajte dijelove mirovnoga ugovora iz sredine 14. stoljeća i odgovorite na postavljena pitanja.

(...) Mi dakle, koji smo željeli i želimo živjeti u miru sa svima kršćanima, osobito s Mlečanima, koje s našim kraljevstvom veže staro prijateljstvo, utanačili smo s njima niže potpisani mir i slogu – neka ona s Božjom pomoću vječno potraje! (...) na osnovi već navedene isprave, koju smo kod sebe zadržali kao jamstvo u našu korist na ime nas i naših nasljednika kraljeva cijele Dalmacije, tj. od sredine Kvarnera sve do granica Drača, sa svima gradovima, zemljama, tvrđavama (...)

- 42.1.** Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na navedeni mirovni ugovor?

- A. Mirovni ugovor potpisan je u Zadru.
- B. Mirovni ugovor potpisan je u Dubrovniku.
- C. Mirovnim ugovorom sklopljen je savez između Mlečana i Osmanlija.
- D. Mirovnim ugovorom na vlast u hrvatskim zemljama došli su Habsburgovci.

(1 bod)

- 42.2.** Što je bila neposredna posljedica odredbi navedenoga mirovnog ugovora za Mletačku Republiku?

- A. širenje mletačke vlasti na istočni Jadran
- B. jačanje mletačke kontrole nad Jadranom
- C. odricanje prava na Dalmaciju od Kvarnera do Drača
- D. plaćanje danka Mlečanima za slobodnu plovidbu Jadranom

(1 bod)

43. Pozorno pogledajte slikovni prilog s početka 20. stoljeća i odgovorite na postavljena pitanja.

Prijevod natpisa: *Svakom vremenu njegova umjetnost, svakoj umjetnosti njena sloboda.*

43.1. Za koji se umjetnički pravac vezuje izgradnja prikazane građevine?

- A. za secesiju
- B. za futurizam
- C. za klasicizam
- D. za historicizam

(1 bod)

43.2. Koja je od navedenih karakteristika vidljiva na prikazanoj građevini?

- A. upotreba antičkih stupova
- B. oponašanje starijih stilskih razdoblja
- C. apstraktan prikaz geometrijskih likova
- D. korištenje valovitih i vijugavih linija te biljnih motiva

(1 bod)

Povijest

---

44. Pozorno pročitajte povijesni izvor iz 60-ih godina 19. stoljeća i odgovorite na postavljena pitanja.

hrvatska željeznica (...) vodi od Siska Zagrebom u Zidani Most, a dalje u Trst. Ovim putem ide od te dobe ponajviše trgovina, dočim je prijašnji stari trgovački put na Karlovac, Rieku i Senj te trgovanje po njem sasvim propalo, čim je žiteljstvo dotičnih krajevah znamenite zaslužbine lišeno. (...) spomenute željeznice niti jesu, niti će biti zemlji od velike koristi, ako se primorje hrvatsko nespoji željeznom prugom sa ustji Save, Drave i Tise, a podom s najplodovitijimi predjeli Europe.

- 44.1. S kojim je gospodarskim središtem opisana pruga povezivala Zagreb?

- A. s Bečom
- B. s Budimpeštom
- C. s Osijekom
- D. sa Zemunom

(1 bod)

- 44.2. Zašto opisani prometni pravac prema povijesnome izvoru **nije** odgovarao hrvatskim gospodarskim interesima?

- A. jer će ojačati utjecaj Ugarske
- B. jer će stagnirati trgovina u Istri
- C. jer će se trgovina preusmjeriti na Dalmaciju
- D. jer bi mogla propasti hrvatska trgovina s Primorjem

(1 bod)

45. Pozorno pročitajte povijesni izvor iz 1930. godine i odgovorite na postavljena pitanja.

Poštovani g. Hitler!

Kao članici NSDAP-a, na srcu mi leži sljedeće! Kako bismo očistili zemlju od Židova, naše članove moramo čvrsto obvezati na to da ne kupuju kod njih; na taj ćemo ih način postepeno izgurati iz sitnog poduzetništva i ponovo uzdići naš srednji stalež. U većim poduzećima to neće biti tako lako ostvariti budući da obučarska industrija najvećim dijelom počiva upravo na židovskom kapitalu. No, na lokalnoj bi razini ta drastična mjera znatno osnažila naš pokret. Većinu ljudi nije nizašto briga, i zato se Židovi u potaji vesele glupim Nijemcima kao svojim kupcima!! Dok oni, naravno, kupuju isključivo kod „svojih“.

*Uz vjernost i njemački borbeni Heil!
Vaša odana gospođa von Pontief*

45.1. Što je od navedenoga bila posljedica stanja u njemačkome društvu opisanoga u povijesnome izvoru?

- A. Locarno pakt
- B. Versajski ugovor
- C. Nürnberški zakoni
- D. Briand-Kellogov pakt

(1 bod)

45.2. Kako se naziva oblik nesnošljivosti opisan u povijesnome izvoru?

- A. cionizam
- B. judaizam
- C. aparthejd
- D. antisemitizam

(1 bod)

46. Pozorno pročitatite povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

46.1. Što je od navedenoga neposredno prethodilo događaju iz povijesnoga izvora?

- A. prvi parlamentarni izbori
- B. raketiranje Banskih dvora
- C. sukob navijača na Maksimiru
- D. međunarodno priznanje Hrvatske

(1 bod)

46.2. Kada je usvojen moratorij koji se spominje u povijesnome izvoru?

- A. nakon dolaska snaga Ujedinjenih naroda
- B. nakon primanja Hrvatske u Ujedinjene narode
- C. u vrijeme priznanja Hrvatske od članica Europske zajednice
- D. nakon donošenja odluke o samostalnoj Hrvatskoj iz lipnja 1991.

(1 bod)

IV. Zadatak produženoga odgovora

U sljedećemu zadatku pažljivo promotrite povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

47. Pažljivo pročitajte povijesni izvor i odgovorite na postavljena pitanja.

Predsjednik Sjedinjenih Američkih Država, kao i premijer, g. Churchill, koji predstavljaju Vladu Njegovog Veličanstva u Ujedinjenom Kraljevstvu, sastavši se smatrali su ispravnim objaviti određena zajednička načela u nacionalnoj politici svojih zemalja na kojima zasnivaju nadu za bolju budućnost svijeta.

- 1. Njihove zemlje ne traže teritorijalno ili drugo povećanje;*
- 2. Ne žele vidjeti teritorijalne promjene koje nisu u skladu sa slobodno izraženim željama odnosnih naroda;*
- 3. Poštuju pravo svih naroda na izbor oblik vladavine pod kojim će živjeti; i žele vidjeti da se suverena prava i samouprava vrate onima kojima su silom bili oduzeti.*
- 4. Nastojat će, uz dužno poštovanje prema postojećim obvezama, podupirati da sve države, velike ili male, pobjednici ili poraženi, uživaju u jednakim uvjetima pristup trgovini i sirovinama svijeta koje su im potrebne za gospodarsko blagostanje.*
- 5. Žele ostvariti nadasve punu suradnju između svih nacija na ekonomskom polju s ciljem da se za sve osiguraju poboljšani radnički standardi, gospodarski napredak i socijalna sigurnost.*
- 6. Nadaju se, nakon punog uništenja nacističke tiranije, vidjeti uspostavu mira koji će svim nacijama pružiti življenje u sigurnost unutar njihovih vlastitih granica te koji će pružiti jamstvo da svi ljudi u svim zemljama mogu živjeti svoje živote slobodni od straha i oskudice.*
- 7. Takav bi mir trebao svim ljudima omogućiti da putuju dalekim morima i oceanima bez prepreka.*
- 8. Vjeruju da sve nacije svijeta moraju, iz realističnih kao i duhovnih razloga napustiti upotrebu sile. Budući da se budući mir ne može održati ako nacije koje prijete, ili mogu zaprijetiti, agresijom izvan svojih granica, nastave upotrebljavati kopneno, pomorsko i zračno naoružavanje, vjeruju da je, dok se ne uspostavi širi i trajni sustav opće sigurnosti, razoružavanje takvih nacija ključno. Jednako tako će pomagati i poticati sve druge praktične mjere koje će miroljubivim narodima olakšati nemilosrdni teret naoružavanja.*

Franklin D. Roosevelt

Winston S. Churchill

dogovoreno na bojnome brodu *Prince of Wales*

47.2. Navedite komu je povijesni izvor bio namijenjen. Objasnite svrhu i poruku povijesnoga izvora.

(3 boda)

47.3. Navedite tri primjera/elementa iz povijesnoga izvora koji se odnose na osiguranje mira, tj. upućuju na njegovu svrhu.

(3 boda)

Prazna stranica

RJEŠENJA ISPITA DRŽAVNE MATURE IZ **POVIJESTI**
U ŠKOLSKOJ GODINI 2023./2024. (2. rok)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	C
2.	B
3.	A
4.	C
5.	A
6.	D
7.	B
8.	D
9.	C
10.	D
11.	C
12.	D
13.	C
14.	C
15.	A
16.	B
17.	A
18.	D
19.	B
20.	A
21.	A
22.	C
23.	D
24.	A
25.	B
26.	D
27.	B
28.	A
29.	B
30.	D
31.	A
32.	D
33.	B
34.	A
35.	B
36.	A
37.	B

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
38.	B
39.1.	C
39.2.	B
40.1.	A
40.2.	B
41.1.	A
41.2.	B
42.1.	A
42.2.	C
43.1.	A
43.2.	D
44.1.	A
44.2.	D
45.1.	C
45.2.	D
46.1.	B
46.2.	D
47.1.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: Nakon što je početkom Drugoga svjetskog rata Njemačka osvojila Poljsku, Dansku, Norvešku i zemlje Beneluxa, nacisti su se okrenuli svojem glavnom cilju u kampanji iz 1940. godine, Francuskoj. Ta je država bila uvjerena da je sigurna iza obrambene Maginotove linije, ali nije računala na njemački prodor preko Ardena gdje je bila najslabija. Brzi njemački prodor doveo je do raspada francuskih vojnih linija te je ubrzo bilo jasno da je svaki daljnji otpor uzaludan. Italija je također pokušala iskoristiti situaciju pa je upala u južnu Francusku, ali uz neznatan uspjeh. Francuska je kapitulirala, bila je prisiljena zatražiti primirje, a zemlja je podijeljena. Sjeverni i zapadni dijelovi Francuske su okupirani, a od ostaloga dijela zemlje stvorena je marionetska država Višijevska Francuska. Jedina preostala država koja je pružala aktivni otpor Njemačkoj bila je Velika Britanija. Na čelu Velike Britanije došlo je do promjene vlasti kada je premijera Chamberlaina zamijenio Winston Churchill koji je imao iskustvo ratovanja iz Prvoga svjetskog rata. Hitler je prvo ponudio Velikoj Britaniji mirovnu ponudu, ali je to Churchill odbio. Zbog toga je Adolf Hitler naredio planiranje invazije na Britaniju, poznato kao operacija Morski lav. Kako bi se ta invazija uopće mogla ostvariti, bilo je potrebno pobijediti britansku mornaricu i zrakoplovstvo. Bio je to početak bitke za Britaniju. Tijekom ljeta i jeseni 1940. godine došlo je do velikih zračnih bitaka između britanskih i njemačkih snaga koje su razarale britanske gradove te industrijska i vojna postrojenja. Zbog žestokoga britanskog otpora sredinom rujna 1940. godine bilo je jasno da Nijemci nisu uspjeli poraziti britanske snage. Hitler je zato

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
	naredio odgađanje planirane invazije. Njemačke snage od tada su provodile takozvanu <i>blitz</i> kampanju koja se sastojala od zračnih udara na britanske gradove. Tijekom toga razdoblja došlo je do daljnjega približavanja Njemačke, Italije i Japana koje su u rujnu 1940. sklopile Trojni pakt, savez usmjeren k uspostavi novoga svjetskog poretka. Te su države neformalno nazvane sile Osovina (Osovina Rim-Berlin-Tokio), a u to su vrijeme bile na vrhuncu svoje moći i provodile su ekspanziju. Japan je svoj interes imao u istočnoj Aziji gdje je osvojio veliki dio teritorija, a Njemačka i Italija su u to vrijeme djelovale u Europi gdje su i ostvarile najveće teritorijalne dobitke. Takva je situacija predstavljala prijetnju za globalnu sigurnost, što se sa sve većom zabrinutosti promatralo iz neutralnih Sjedinjenih Američkih Država. Još u travnju 1941. sastali su se predstavnici SAD-a, Velike Britanije i njezinih dominiona kako bi dogovorili obranu i zaštitu svojih interesa. U travnju i srpnju iste godine suradnja se nastavila, prvo izjavom o nastavku ratnih napora protiv osovinskih sila, a zatim i britansko-sovjetskim sporazumom o međusobnoj suradnji. Suradnja SAD-a i Velike Britanije neizravno je počela i prije izravnoga američkog uključenja u rat (napad na Pearl Harbor u prosincu 1941. godine). Američki predsjednik Franklin D. Roosevelt otvoreno je iskazivao svoja antifašistička stajališta, a pomoć Ujedinjenomu Kraljevstvu u hrani i oružju pružao je najviše kroz Zakon o zajmu i najmu. Najvažniji doneseni dokument bila je u izvoru navedena Atlantska povelja iz kolovoza 1941. godine. Tom su poveljom britanski premijer i američki predsjednik javno obznanili zajedničke ciljeve u borbi protiv osovinskih zemalja, ali i donijeli odluke o poslijeratnome uređenju svijeta. Početak 1942. godine na Washingtonskoj konferenciji veliki je broj država, među kojima i Sovjetski Savez, prihvatio načela Atlantske povelje, što je dovelo do stvaranja antifašističke koalicije. Najvažnije točke te povelje, kao i cijele koalicije, bile su poštivanje univerzalnih vrijednosti. Među tim vrijednostima najviše se ističu: prekid nasilnih teritorijalnih promjena, poštivanje prava naroda na izbor vlasti i oblika vladavine, stvaranje uvjeta za gospodarski napredak, podizanje životnoga standarda stanovnika i uspostava svjetskoga sustava sigurnosti.
47.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: Slikovni prilog bio je prvenstveno namijenjen stanovništvu Velike Britanije i SAD-a. Također, izvor je bio namijenjen i stanovništvu svih država ugroženih od nacizma i fašizma. Izvor je mogao biti namijenjen vlastima i stanovništvu sila Trojnoga pakta kako bi im pokazao jedinstvo država antifašističke koalicije. Svrha slikovnog priloga bila je: • uspostava vojne i gospodarske suradnje SAD-a i Velike Britanije • osiguranje mira u svijetu • poticanje ugroženih i pokorenih država na otpor nacizmu i fašizmu. • usvajanje zajedničkih ciljeva u vezi s uređenjem svijeta.

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
	Poruke slikovnog priloga bile su: • konačan je cilj pobjeda u ratu • antifašističke države ujedinjene su u borbi protiv neprijatelja • nakon rata stvorit će se temelji za dugoročni mir i stabilnost u svijetu • uspostaviti će se pravedni svjetski poredak temeljen na poštivanju univerzalnih vrijednosti poput mira, ravnopravnosti naroda i zaštiti ljudskih prava.
47.3.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: • SAD i Velika Britanija ne traže nikakvo teritorijalno ili drugo povećanje • svaka teritorijalna promjena mora biti u skladu sa slobodno izraženom voljom naroda • narodi imaju pravo izabrati oblik vladavine po svojoj volji • pravo na odabir vladavine treba vratiti svima kojima je bilo silom oduzeto • uspostava mira nakon uništenja nacističke vladavine • osiguranje opstanka ljudi slobodnih od straha i oskudice • narodi svijeta moraju se odreći primjene sile • uspostava širokoga i stalnoga sustava opće sigurnosti • razoružanje naroda opasnih po mir u svijetu.